

HSS-11

การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดอุดรธานี

The Use of the 4 Paths Disciplines in Duties Performance of Local Administrative
Organization Personnel in Udon Thani Province

บุญเพ็ง สิทธิวงษา¹, นรา สมบูรณ์²

Boonpeng Sittivongsa¹, Nara Somboon²

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต¹ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต² คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล: Boonpeng. Sit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 370 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 10 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ ประกอบการอภิปรายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน พบว่า ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=.39) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านฉันทะอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$ S.D.=.17) ด้านวิมังสา อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$ S.D.=.18) ด้านวิริยะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$ S.D.=.44) และด้านจิตตะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$ S.D.=.69) ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร (X2) ด้านลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย (X1) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .322 และ -.249 ตามลำดับ

จำเป็นต้องใช้หลักฉันทะ ความพอใจในการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่น โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการปฏิบัติหน้าที่ ให้สอดคล้องกับแผนโดยกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลการบูรณาการขับเคลื่อน

นโยบายท้องถิ่น ทั้งการใช้หลักจริยธรรม ความเพียรเข้ามาใช้ในการประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติตามแผนและโครงการไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการโดยใช้ดุลพินิจตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการนำหลักจิตตะในการคิดริเริ่มในการเชื่อมโยงโครงการ มีการประเมินผลโครงการ ติดตามตรวจสอบ รายงานผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของท้องถิ่นและชุมชน และการใช้หลักวิมังสา ความไตร่ตรองเข้ามาปรับใช้ในการผลการดำเนินโครงการการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานท้องถิ่น ให้สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยมีการคิดหาวิธีที่เหมาะสมในการนำมาพิจารณาไตร่ตรองและนำมาใช้เพื่อปรับปรุงบูรณาการยกระดับศักยภาพชุมชนอย่างรอบครอบ

คำหลัก: หลักอิทธิบาท 4 การปฏิบัติหน้าที่ บุคลากร หน่วยงานท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of the use of the 4 paths disciplines in duty performance of local administrative personnel in, Udon Thani province, 2) to study the factors influencing the use of the 4 paths disciplines in duty performance of local administrative organization personnel , Udon Thani province and 3) to study the guidelines for the development of the use of the 4 paths disciplines in duty performance of local administrative organization personnel , Udon Thani province. This research was a mixed research model between qualitative and quantitative research the sample population used in the research was 370 people and 10 qualitative data providers. The statistics used in this research comprised frequency and percentage of respondents. The analysis was presented as a table using mean statistics, standard deviation and multiple regression analysis using sequential variable selection method together with the discussion of the results and descriptive data analysis by selecting and categorizing data, organizing information in a systematic way then using the data to write a report according to the research objectives.

The research results were found that:

The level of the use of the 4 paths disciplines in duties performance of local administrative organization personnel in Nong Saeng district, Udon Thani province, in overall, was found at a moderate level in all aspects ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=.39), by ordering from the most to the least level as follows: passion was at a moderate level ($\bar{X} = 3.08$ S.D.=.17), investigation was at a moderate level ($\bar{X} = 3.05$ S.D.=.18), diligence was at a moderate level ($\bar{X} = 3.03$ S.D.=.44) and mind was at a moderate level ($\bar{X} = 3.01$ S.D.=.69), respectively.

The factors influencing the use of the 4 paths disciplines in duties performance of local administrative organization personnel in Nong Saeng district, Udon Thani province, in overall, was found that, in all aspects, significantly included policy and administration (X2), characteristics of the assigned work (X1), two independent variables had predictive coefficients in raw scores (b) of .322 and -.249, respectively.

Passion discipline is required for collecting data and important local problems, the people take part in preparation of duties performance plan in accordance with the plan by defining a model for monitoring and

evaluating the integration of local policy drives, diligence discipline is used to assess the situation before implementing plan and projects in accordance with the established procedures to achieve project objectives, mind discipline is used in the initiative to link the project, , evaluate, monitor and report performance in accordance with local and community behavior, and investigation discipline is used to apply in the results of the implementation of the problem solving project of local administrative organization to be able to meet the needs of the community with a suitable way of consideration to improve and integrate and enhance the community potential.

Keywords: 4 Paths Disciplines, Duties Performance, Personnel, Local Administrative Organization

บทนำ

พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2475 ทำให้ประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการเป็นราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้จำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจหลักการประชาธิปไตยให้ประชาชนมีความรู้ด้านหลักการปกครองท้องถิ่น รูปแบบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลา ซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศโดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักในการปกครองท้องถิ่น คือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองโดยมีตัวแทนของประชาชนในรูปของกรรมการชุมชนที่ทำหน้าแทนประชาชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการปรับปรุงบทบาทให้มีประสิทธิภาพและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะส่งเสริมการบริหารจัดการให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมกับโลกาภิวัตน์แก่ประชาชนในการดูแลชะตาชีวิต (พงษ์เมธี ไชยศรีหา 2561)

หน่วยงานท้องถิ่นเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณประโยชน์ในเขตท้องถิ่น ตลอดทั้งช่วยเหลือพัฒนางานของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อน หน่วยงานท้องถิ่นมีหน้าที่พัฒนาท้องถิ่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การอาชีพ สาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งประชาชนในแต่ละเขตสามารถเลือกตัวแทนเข้ามาบริหาร ได้โดยตรงโดยการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเพราะการพัฒนาที่ดีมีคุณภาพที่พึงปรารถนา จำเป็นต้องให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพให้บรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจและจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรนั้นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหาร ดังที่กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการจัดการหรือที่เรียกว่า 4 Ms ได้แก่ Man: บุคคล Money : เงินทุน Material : วัตถุดิบและ Method : วิธีการโดยทรัพยากรเหล่านี้จะมีอยู่ในแต่ละองค์กรในปริมาณที่จำกัดและแตกต่างกันดังนั้นองค์กรที่สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในอัตราส่วนที่เหมาะสมจะทำให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรโดยทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือ คนหรือทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) เพราะถึงแม้ว่าองค์กรจะมีเงินทุนมากมีวัตถุดิบที่ดีและมีราคาที่ถูกกว่าคู่แข่งก็มีวิธีการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงใดถ้าองค์กรขาดบุคลากรที่มีความรู้ทักษะความสามารถและทัศนคติเหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่ในองค์กรก็อาจส่งผลให้องค์กรขาด

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภาคศึกษภาพในการแข่งขันและการพัฒนาอาจส่งผลถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว (ณิรณัฐ นรินทร์ 2557)

การปฏิบัติงานของพนักงานหน่วยงานท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้สติปัญญาอย่างเต็มความสามารถ มีความมุ่งมั่นจริงใจที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ พร้อมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้จักควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนเองให้มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ได้ประสบความสำเร็จ เมื่อบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้ดังกล่าวมาแล้วจะทำให้ผู้นั้นมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน และเป็นผู้มีความมุ่งมั่นในการทำงานต่อไป การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ศาสตร์ คือ การศึกษาหาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่างๆ ศิลป์ คือ การที่จะนำเอาความรู้ หลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในหน่วยงาน จากคำกล่าวของผู้วิจัยเห็นว่า การที่บุคลากรของหน่วยงานท้องถิ่นจะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วได้ก็เท่ากับว่าได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกรอบแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติธรรม คือการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหลักธรรมที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ในโลกของการทำงานต่างก็เฝ้าหาทฤษฎีแห่งความสำเร็จมากมายมาใช้แก้ปัญหาและหาหนทางเจริญก้าวหน้า แต่ก็ใช้ว่าจะทำได้และเจอประตูสู่ความสำเร็จ ธรรมะที่ใช้ในการทำงานเพื่อให้คุณประสบความสำเร็จในการทำงาน ดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ นั่น คือ หลักอิทธิบาท 4 คำว่าอิทธิบาท 4 นั้น หมายถึงธรรมะที่ใช้ในการทำงาน สู่ความสำเร็จเพื่อให้สามารถยึดเอาผลสำเร็จสูงสุดอันเป็นที่หมายไว้ได้ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่บุคลากรทุกคนควนตั้งไว้ในใจ ซึ่งมี 4 ประการ คือ 1) ฉันทะ คือ ความรักงานพอใจกับงานที่ทำอยู่ 2) วิริยะ คือ ขยันหมั่นเพียรกับงาน 3) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่รับผิดชอบงาน 4) วิมังสา คือ การพินิจพิจารณา หรือความเข้าใจทำ (ปริญญา สัตยธรรม, 2550)

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นมีความรักงาน พอใจกับงานที่ทำอยู่ในประสิทธิผล โดยใช้ขยันหมั่นเพียรกับงานอย่างเต็มความสามารถ มีความเอาใจใส่รับผิดชอบงาน ที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ พร้อมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และรู้จักการพินิจพิจารณา หรือความเข้าใจทำของตนเองให้มุ่งมั่นในประสิทธิผลได้ประสบความสำเร็จมีอยู่ในระดับใด มีปัจจัยอะไรบ้าง และมีแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นอย่างไร ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวมาแล้ว สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 ในทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี จึงต้องศึกษาเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี” ซึ่งงานวิจัยนี้ จะนำไปพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี และหน่วยงานท้องถิ่นในจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 15,790 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) บุคลากรของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่ตอบแบบสอบถาม 15,790 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางการสุ่มตัวอย่าง (Taro Yamane 1973) ที่จำนวน 370 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารในหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ 2) ด้านวิริยะ 3) ด้านจิตตะ 4) ด้านวิมังสา ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ 1) ด้านลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย 2) ด้านนโยบายและการบริหาร 3) ด้านเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา 4) ด้านการมีส่วนร่วม และ 5) ด้านความรับผิดชอบ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งนำผลการวิจัยจากแบบสอบถามมาสรุปเป็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถาม 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตามกรอบแนวคิดของการวิจัย 3) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยมีข้อคำถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน 4) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามทฤษฎี ความเป็นปรนัย ส่วนวนการใช้ภาษา และคำชี้แจง 5. จากนั้น นำแบบการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญนำมาทำการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ 6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับการบริหารงานตามหน่วยงานท้องถิ่นใกล้เคียงในเขตจังหวัดหนองคาย สถานภาพเช่นเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .89 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ แบบสัมภาษณ์ 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตามกรอบแนวคิดของการวิจัย 3) สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยมีข้อคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน จากนั้นนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญนำมาทำการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาเพื่ออนุมัติ

นำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) ทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือไปยังบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อตอบแบบสอบถาม 2) ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตามที่กำหนด 3) รับแบบสอบถามกลับมาด้วยตนเอง ทำการตรวจความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ 1) ทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือไปยังบุคลากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ 2) นัดหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์ 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ 4) นำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์และสรุปต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถาม 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 3) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติ ด้วยสถิติพหุคูณถดถอยเชิง พร้อมกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ.05 4) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยการจัดกลุ่ม คำถาม คำตอบ และหาความถี่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี อธิบายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน

ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านฉันทะ	3.08	.17	ปานกลาง
ด้านวิริยะ	3.03	.44	ปานกลาง
ด้านจิตตะ	3.01	.69	ปานกลาง
ด้านวิมังสา	3.05	.18	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.04	.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน พบว่า ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.04$ S.D.=.39) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านฉันทะอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.08$ S.D.=.17) ด้านวิมังสา อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=.18) ด้านวิริยะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=.44) และด้านจิตตะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.01$ S.D.=.69) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน

ลำดับตัวแปรที่รับภาคตัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.073	.376		5.517	.000*	.227	4.409
ด้านลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย X ₁	-.249	.101	-.186	-2.461	.014*	.420	2.381
ด้านนโยบายและการบริหาร X ₂	.322	.081	.281	3.989	.000*	.485	2.062
ด้านเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา X ₃	-.070	.079	-.047	-.889	.374	.847	1.180
ด้านการมีส่วนร่วม X ₄	.074	.042	.088	1.776	.077	.970	1.031
ด้านความรับผิดชอบ X ₅	-.099	.075	-.102	-1.328	.185	.405	2.467

SE_{est} = ±.64780
R = 884; R² = .881 ; Adj. R² = .864 ; F = 4.7882 ; p-value = 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร X₂ ด้านลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย X₁ ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .322 และ -.249 ตามลำดับ

ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม X₄ ด้านเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา X₃ ด้านความรับผิดชอบ X₅ ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรพร้อมกันพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่น ได้ 86.4%

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานีจำเป็นต้องใช้หลักฉันทะ ความพอใจในการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่น โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการปฏิบัติหน้าที่ ให้สอดคล้องกับแผนโดยกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลการบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายท้องถิ่น ทั้งการใช้หลักทวิริยะ ความเพียรเข้ามาใช้ในการประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติตามแผนและโครงการไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการโดยใช้ดุลพินิจตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนนำหลักจิตตะในการคิดริเริ่มในการเชื่อมโยงโครงการ มีการประเมินผลโครงการ ติดตามตรวจสอบ รายงานผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของท้องถิ่นและชุมชน และ การใช้หลักวิมังสา ความไตร่ตรองเข้ามาปรับใช้ในการผลการดำเนินโครงการการแก้ไขปัญหาของ

หน่วยงานท้องถิ่น ให้สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยมีการคิดหาวิธีที่เหมาะสมในการนำมาพิจารณาไตร่ตรอง และนำมาใช้เพื่อปรับปรุงบูรณาการยกระดับศักยภาพชุมชนอย่างรอบครอบ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน พบว่า ระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.04$ S.D.=.39) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านฉันทะอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.08$ S.D.=.17) ด้านวิมังสา อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=.18) ด้านวิริยะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=.44) และด้านจิตตะ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.01$ S.D.=.69) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์พงศธร ปภังกรและคณะ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 การบริหารงานของเทศบาลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิบาท 4 ในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นบาทฐานแห่งความสำเร็จ คือสิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 คือ 1) ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดในขณะที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้เป็นกำลังใจอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรม ข้อต่อไปทุกข้อ 2) วิริยะ คือ ความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาว จนประสบความสำเร็จ คำนี้มีความหมายของความกล้าหาญ เจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง 3) จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้น ไปจากความรู้สึกของตัวทำสิ่งซึ่งเป็น วัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอ คำนี้รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่ และ 4) วิมังสา หมายถึงความสอดส่องในเหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปตลอดเวลาคำนี้รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญาไว้อย่างเต็มที่ การบริหารงานของเทศบาลกุดจับ ได้มีนโยบายการพัฒนาไว้ 9 ด้าน 1) นโยบายด้านการพิทักษ์ รักษาไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และ ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) นโยบายด้าน การศึกษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ การกีฬา 3) นโยบายด้านเศรษฐกิจ 4) นโยบายด้านโครงสร้าง พื้นฐาน 5) นโยบายด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย 6) นโยบายด้านสาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ และคุณภาพชีวิต ของประชาชน 7) นโยบายด้าน ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน การป้องกันอาชญากรรมและลดปัญหาอาชญากรรม 8) นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 9) นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทุกนโยบายของผู้ว่าเทศบาล กุดจับนั้นส่วนมากมีปัญหาอยู่บ้าง เพราะปัญหาในเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องและก็มีส่วนในด้านนโยบายที่ประชาชนให้ความ ร่วมมือเป็นอย่างดี การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 การบริหารงานของเทศบาลกุดจับ เป็นการบูรณาการกิจกรรม โครงการของทาง เทศบาลของทางชุมชนและของทางวัดให้เป็นหนึ่งเดียวกันโดยการบูรณาการในทุกๆ เรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณีพิธีกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อที่จะเป็นการสร้างความเป็นหนึ่ง เดียวในการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐคือเทศบาลผู้นำ ชุมชนในเขตเทศบาล วัดในเขตเทศบาลที่จะเป็นการชักชวนเชิญชวนประชาชนในพื้นที่เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินจัดการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเรื่องของการให้ทาน การรักษาศีลและมีการอบรมขัดเกลาจิตใจในเรื่อง ของธรรมะทางพระพุทธศาสนาอิทธิบาท 4 ที่จะเป็นการโยงในเรื่องของการประกอบอาชีพที่อยู่บนพื้นฐานของอิทธิบาท 4 ให้ ประชาชนนั้นมีความรู้มีความเข้าใจสูงรูปแบบการปฏิบัติและใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตอันจะส่งเสริม ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนทางพระพุทธศาสนาอย่างมีความสุขและยั่งยืน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหาร X_2 ด้านลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย X_1 ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .322 และ -.249 ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระถวิล ยสินธโร (แสงสุด) (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. ผลการวิจัย พบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านลักษณะงานและความรับผิดชอบ 2) ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความสำคัญคือ งานที่ได้รับมอบหมาย ไม่เป็นความรับผิดชอบโดยตรง ผู้บริหารควรพิจารณาว่างานนั้นมีความจำเป็นต้องดำเนินการต่อหรือควร โอนกลับไปให้ผู้มีหน้าที่ โดยตรงรับผิดชอบตามเดิม และการได้ศึกษาวิทยาการใหม่ๆ จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรกำหนดโครงสร้างองค์การให้สอดคล้องกับภารกิจ รวมทั้งกำหนดสายการบังคับบัญชาและมอบหมายงานให้เหมาะสมและชัดเจน และผู้บริหารควรเป็นผู้ที่สนใจและเอาใจใส่ในงาน คอยตรวจดูแลงานทุกขณะสิ่งใดที่บกพร่องควรปรับปรุงแก้ไขไม่ปล่อยให้งานเป็นไปตามยถากรรม

จำเป็นต้องใช้หลักฉันทะ ความพอใจในการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่น โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการปฏิบัติหน้าที่ ให้สอดคล้องกับแผนโดยกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลการบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายท้องถิ่น ทั้งการใช้หลักวิริยะ ความเพียรเข้ามาใช้ในการประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติตามแผนและโครงการไปตามขั้นตอนที่ได้วางไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการโดยใช้ดุลยพินิจตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการนำหลักจิตตะในการคิดริเริ่มในการเชื่อมโยงโครงการ มีการประเมินผลโครงการ ติดตามตรวจสอบ รายงานผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของท้องถิ่นและชุมชน และการใช้หลักวิมังสา ความไตร่ตรองเข้ามาปรับใช้ในการผลการดำเนินโครงการการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานท้องถิ่น ให้สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยมีการคิดหาวิธีที่เหมาะสมในการนำมาพิจารณาไตร่ตรองและนำมาใช้เพื่อปรับปรุงบูรณาการยกระดับศักยภาพชุมชนอย่างรอบครอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางพัฒนาการใช้หลักแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี คือ จากการสัมภาษณ์ 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่พิจารณาในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างรอบครอบและทำการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 2) ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความจริงจังในการบริหารจัดการท้องถิ่นและสร้างเสริมความรับผิดชอบในตัวบุคลากร 3) ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในสิ่งที่ทำอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความเสียสละตั้งใจในการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ขององค์กรเสริมศักยภาพในการบริหารจัดการเสริมสร้างความเข้าใจ 4) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผล) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้สติกำกับในการควบคุมอารมณ์ในการบริหาร

จัดการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบร่วมกันเสริมสร้างลักษณะนิสัยในทางบวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อองค์กรและสังคมหรือปฏิบัติหน้าที่ในการบริการนั้น ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ บุคลากรของรัฐควรที่จะต้องยึดหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้กับตัวเองและเป็นตัวอย่างให้กับบุคคลอื่นให้ตระหนักถึงภาระความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายในแต่ละฝ่าย เพื่อสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนและพร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ควรสร้างความร่วมมือประสานงานกับทุกๆ ฝ่าย โดยมีการยึดถือหลักอิทธิบาท 4 การปฏิบัติงานในท้องถิ่น เพื่อความปลอดภัยบำบัดความทุกข์ของประชาชนที่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ต้องให้ความสำคัญเสมอ ไม่เลือกปฏิบัติ

3. ผู้บริหารหรือบุคลากรพนักงานควรกำหนดนโยบาย มีแบบแผนในการพัฒนาอย่างชัดเจน ซึ่งนำเอาหลักอิทธิบาท 4 ไปปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมและสามารถนำเอานโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1 ควรณรงค์ให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นนำหลักอิทธิบาท 4 ไปปฏิบัติหน้าที่ภายในองค์กรอย่างจริงจัง และปลูกฝังจิตสำนึกให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่

2 ผู้บริหารควรกำหนดหลักอิทธิบาท 4 เป็นนโยบายและแผนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจนเป็นกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ และสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

3. ควรให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายในหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันทั้งนำไปปรับใช้อย่างคุ้มค่าในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินการในการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

2 ในส่วนของการวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หาผลกระทบการใช้หลักอิทธิบาท 4 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อประชาชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี” สำเร็จ
ลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่
ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะบุคลากรในหน่วยงานท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่ได้กรุณาให้ข้อมูล คำปรึกษา แนะนำและแก้ไข
ข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหา เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็น
อย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาล
เมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น, *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม* ปีที่ ๕
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2561 หน้า 105-118.
- ณิรนุช นรินทร์. (2557). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปริญญา สัตยธรรม. (2450). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานกรณีศึกษา : บริษัท วายเอช เอส อินเตอร์
เนชั่นแนลจำกัด. สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร).
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระถวิล ยสินธโร (แสงสุด). (2564). การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์พงษ์ธร ปวงกรโรและคณะ. (2564). การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 การบริหารงานของเทศบาลกุดจับ อำเภอ
กุดจับ จังหวัดอุดรธานี *Journal of Modern Learning Development* , 6(4)กรกฎาคม – สิงหาคม 2564,241-254.
- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา และคณะ. (2562). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การ
บริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 6(5)
(กรกฎาคม 2562), 2459-2480.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York. Harper and Row
Publications.